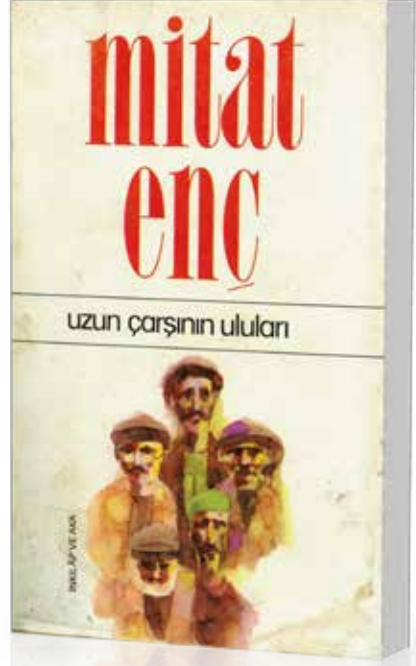

MİTAT ENÇ'İN HİKÂYELERİNDE ŞEHİR VE PORTRERLER

Alâattin KARACA

Mitat Enç, Türk edebiyatında tanınmış ve çok yazan bir isim değil. Ancak *Uzun Çarşının Uluları*, edebiyatımızda bir şehri; şehirdeki sosyal hayatı, değişimi, gelenekleri, şehrin mühim simalarını anlatan ender hikâye kitaplarından biridir. Dolayısıyla eser, Birinci Dünya Savaşı öncesi ve hemen sonrasında Gaziantep'ini konu edinen bir şehir kitabı olması itibarıyla da önemlidir.

Eserde toplam yirmi iki hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerin hemen hepsinin odağında merkezî figür, şehrin (Gaziantep'in) sosyal, dinî veya psikolojik yönleriyle hatta kimi cinsel kimi ruhsal hastalıklarıyla dikkat çeken simalarıdır. Dolayısıyla bunlara “portre-hikâye” denebilir. Hikâyelerin bir başka özelliği de hemen hepsinin; “Uzunçarşın'ın, kuşkusuz en renkli ve ilginç kişiydi biz çocuklar için.” (Enç, 1977: 27), “Bir kez babam ve arkadaşları onu minnet, rica ile selâmlığa getirmiş...” (Enç, 1977: 114), “O günlerde cevizlerin tepesinden hemen hiçbir yere inmezdik. (...) Dokuz, on yaşlarındaydım.” (Enç, 1977: 196), “Böyle ağzının suyu, gözünün yaşı durmadan akan bir topalın öyle marifetleri olabileceğine biz çocuklar pek inanmak istemezdim.” (Enç, 1977: 232), “İlk yaz tatilini geçirmek için silya gelmişim.” (Enç, 1977: 234), “... düdüğ kavlatan Tisoğlan'ı hepimiz severdik.” (Enç,

1977: 248), “İlkokuldan sonra okumaya İstanbul'a gitmem kesinleşmişti.” (Enç, 1977: 252), “Önce selâmlıkta dedemin çevresini alır; başının etini yemeğe koyulurduk.” (Enç, 1977: 278), “Çocukluğum o büyüğü yılları geride kalmıştı.” (Enç, 1977: 298) gibi ifadelerden anlaşılacağı üzere, bu şehirde yaşamış, söz konusu sosyal hayatı, çarşıdaki ve konaktaki simaları dikkatle gözlemlemiş bir anlatıcı-çocuk vasıtasıyla ve geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılmasıdır. Bu itibarla hikâyeler, genelde “anı tarzı”nda kaleme alınmıştır. Nitekim dikkatli bir göz; bu metinlerde yazarın biyografisine, ailesine,

yaşadığı konağa, çocukluk günlerine ve eğitim hayatına dair bilgiler görecektir. Enç, metinlerden de anlaşıldığı üzere güçlü bir gözlem yeteneğine sahiptir. Bu metinlerin ana figürü, başta da belirtildiği üzere kişilerdir çünkü yazar, hikâyelerini kişiler üzerine bina etmektedir. Bundan dolayı hikâyeleri, kahramanları ve muhitlerini merkeze alarak incelemekte fayda vardır. *Uzun Çarşının Uluları*'ndaki şahıs kadrosunu, şehirdeki muhitler itibarıyla şöyle gruplandırmak mümkündür:

1. Çarşı muhiti

Uzun Çarşının Uluları'nda dikkati çeken en önemli zümre, "Aktar Musa", "Bilâder Ağa", "Berber Hüseyin", "Deli Bekir", "Kuyucu Kör Hafız", "İki Candan Komşu", "Fotinli Mehmet Efendi" adlı hikâyelerde görüleceği üzere çarşıdaki esnaf, çalışanlar veya bir şekilde burayı mekân tutmuş kişilerdir. Yazar, bu hikâyeler vasıtasıyla genelde bir esnaf tipini veya çarşıda çalışan bir kişiyi tasvir ederken aynı zamanda şehrin ticari hayatı, esnaf gelenekleri, esnafın aralarındaki ilişkiler, o dönemde satılan ancak daha sonra unutulmuş eşyalar, bitkiler, bu bitkilerden yapılan ilaçlar, geleneksel tedavi usulleri ve halkın eğlenceleri hakkında bilgiler verir. Böylece metinler, bir kişiye odaklı "portre-hikâye" olmaktan çıkıp tüm 'sosyal muhit'i kapsayacak şekilde genişler.

Enç'in çarşı muhitini ve bir esnafı anlattığı ilk hikâye, "Aktar Musa Efendi"dir (Enç, 1977: 5). Hikâyede ana olay, Aktar Musa'nın yıllar sonra bir oğula sahip olması ancak Vehbi

adlı oğlanın giderek hayırsız, asabi, saldırgan birine dönüşmesi ve bunun üzerine babanın çaresiz kalarak yaptığı bir ilaçla oğlunu öldürmesidir. Enç; olağan dışı bir olayı anlattığı hikâyesinde, bir esnaf olan Aktar Musa'yı; giyim kuşamını, müşterilerle münasebetlerini, sattığı nesnelere, yaptığı ilaçları ayrıntılı biçimde tasvir eder. Aktar Musa; "hiçbir yanılla öteki çarşı esnafına benzemez..." (Enç, 1977: 5), "Her kıvrımı üzerinde titizlikle durulmuş sarı, ince ahmediyeye sarıngından ayaklarındaki lapçinli mestlerine kadar kılığının tümü titiz, temizlik ve düzene düşkün bir çelebiyi andırır..." (Enç, 1977: 5). Dükkânında balmumu parçaları, çiviler, çuvaldızlar, sicimler ve kaytan yumaklardan başka çiğ kahve, tarçın, zencefil, kişniş, sinemaki, hindiba, tenemezeki, miyan şekeri satar. Boş zamanlarında kerevet minderine yerleşip el yazması veya taş baskı kitaplar okur... Enç, Aktar Musa'nın müşterileriyle münasebetlerini de uzun uzun anlatır (Enç, 1977: 8-10). Kimi müşteriler; kulunç, ince ağrı, kısırlık, bel güçsüzlüğü gibi hastalıklara deva bulmak ümidiyle ona gelirler. Bu itibarla çeşitli hastalıkları tedavi etmek için merhemler, şuruplar yapar; bunların nasıl kullanılacağını açıklar.

Kitapta çarşı muhitini anlatan bir diğer hikâye, "Berber Hüseyin"dir (Enç, 1977: 70). Bu hikâyenin ana kahramanı, "...dükkânı çarşının Saraç pazarına kavuşan bitiminde tepeye çıkan yokuşun köşesinde" (Enç, 1977: 71) olan berber Hüseyin'dir. O; gizlice içen, oğlan çocuklarını seven, bu ne-

denle adı oğlancıya çıkmış bir esnaftır. Dükkânında diş çeker, çeşitli hastalıkları halk usulüne uygun olarak tedavi eder; hacamat yapar, sülük çeker ve kırık çıkık tedavisi yapar (Enç, 1977: 76-80).

“İki Candan Komşu” (Enç, 1977: 294), çarşıdaki Patpat Ali Efendi ile Söylemez Mustafa Efendi adlı iki manifaturacıyı; onların aralarındaki kıskançlıkları ve abartılı rekabeti konu edinen bir hikâyedir. Enç böylece çarşı esnafı arasındaki rekabeti anlatır. Bu rekabet, hikâyenin sonunda aşırı boyutlara varınca esnaf araya girip Patpat Ali Efendi ile Söylemez Mustafa Efendiyi barıştırır.

Eserde, çarşı muhitinden bir kişiyi konu edinen bir başka hikâye “Fotinli Mustafa Efendi”dir (Enç, 1977: 335). Fotinli Mustafa Efendi, esnafın borcunu ustalıkla tahsil eden, giyimi kuşamı ve özellikle fotinleriyle dikkati çeken bir tahsildardır. Yazar, hikâyesinde Fotinli Mustafa Efendinin tahsil yöntemlerini ayrıntılarıyla anlatır ve çeşitli müşteri zümreleri hakkında bilgi verir (Enç, 1977: 328-329).

“Bilâder Ağa”, çarşı esnafından birini konu edinen bir başka hikâyedir. Hikâyenin merkezî figürü; geçimini eski fes alıp satarak sağlayan, bunları sabah saatlerinde Kadıkastel’i meydanına açılan köylü pazarında satan ve hırslı bir satıcı olmayan (Enç, 1977: 48-50) Bilâder Ağadır. Metinde esnaflığıyla değil, soytarlılığıyla öne çıkar. Esnafı eğlendiren; kendisine türlü şakalar yapılan, her türlü şakayı kaldıran, sevilen, hoş sohbet bir

insandır. Böylece Enç, çarşıdaki / şehirdeki bir ‘maskarayı’ ve bu maskara vasıtasıyla şehrin eğlence hayatını tasvir eder.

Enç’in “Kız Ali” (Enç, 1977: 195) adlı hikâyesi de şehrin ve esnafın eğlence hayatındaki önemli bir figürü konu edinmesi bakımından “Bilâder Ağa”ya benzer. Hikâyede bir berber dükkânı olan ancak yaz aylarında bağ evlerinde düzenlenen eğlencelerde kadın gibi oynayan, dükkânının önünde çorap ören sıra dışı kadınsı bir karakter anlatılır. Hikâyenin sonunda Kız Ali, bir sahre eğlencesinde bıçaklanıp öldürülür.

Kitaptaki “Deli Bekir” adlı hikâye, “çarşının neşe kaynağı” (Enç, 1977: 110) olan bir simayı anlatması bakımından “Bilâder Ağa”ya ve “Kız Ali”ye benzer. Hikâyenin başkahramanı Bekir, geçimini kervancılara hizmet ederek sağlayan, Bilâder Ağa gibi esnafın kendisine takıldığı, mizahi cevapları ve tekerlemeleriyle insanları kırıp geçiren biridir.

Şehrin ve esnafın neşe kaynaklarından bir simanın konu edildiği diğer hikâye de “Hacıvatçı Vakası”dır (Enç, 1977: 349). Hikâyenin ana kahramanı; bir kahve işleten, Ramazan geldiğinde kahvede Karagöz oynatan, cambazlık yapan; böylece şehri, özellikle çocukları eğlendiren Vakası Efendi’dir. Onun, bunların dışında, bir oturuşta aşırı derecede yemek yemesi, yüklü bir eşeği kaldırmaması gibi sıra dışı özellikleri vardır. Enç; böylece şehirdeki Ramazan günlerine, bu günlerde halkın eğlence

geleneklerine ayna tutar. Hikâyenin sonunda Vakas, felç olur.

“İmam Baba”, çarşı muhitini konu edinen ancak bir esnaf tipinin anlatılmadığı, kitabın kanaatimce en güzel hikâyelerinden biridir. Hikâyenin merkezî figürü olan İmam Baba; çarşının delisi, meczubu ve kendisine daima hürmet edilen dervişidir. Enç, onu “Uzunçarşının, (...) en renkli kişisi...” (Enç, 1977:27), “Dilediğini bolluk ve mutluluğa erdiren, dilediğini aç, kötürüm süründürebilen insanüstü bir varlıktı. Bolluğu, kıtlığı, savaş ve salgınları herkesten önce sezinler (...) çok önceden haber verirdi.” (Enç, 1977: 29) gibi cümlelerle tasvir eder. İmam Baba; çarşıda istediği dükkândan serbestçe kendine yetecek kadar yiyecek, para vs. alabilir. Esnaf ona hiç ses çıkarmaz, hatta hürmet eder çünkü onun garip ve olağanüstü vasıflara sahip bir derviş olduğuna, bu sebeple dükkânlarını bereketlendireceğine inanırlar. Gerçekten de Çarşı Ağası Nuri Efendi'nin birden zenginleşmesi, onun “fıstık al” öğüdüne uyması sayesinde olmuştur. Aynı şekilde gelecek “Büyük Kar”ı haber veren de odur. Enç, bu tip vasıtasıyla hikâyesinde âdeta bir “şehrin delisi”ni ölümsüzleştirmiştir.

Kitaptaki -doğrudan doğruya çarşı muhitine mensup olmasa da meslekleriyle öne çıkan kişileri konu edinmesi itibarıyla- “Arzuhalci Hacı” ve “Kuyucu Kör Hafız” adlı hikâyeleri de bu grupta değerlendirmek mümkündür. Enç, “Arzuhalci Hacı”da (Enç, 1977: 120) çarşının hamallarından Memik'i anlatır. Memik, hamallık yaparken

paralarını Hacı Ömer adlı bir zengine kaptırır. Bunun üzerine onu mahkemeye verir. Bu dava uğruna hükümet kapısındaki hukukçularla, memurlarla içli dışlı olur; hukuki işleri öğrenir, halkın işini takip eder; adı bu sebeple arzuhalciye çıkar.

“Kuyucu Kör Hafız” adlı hikâyenin (Enç, 1977: 133) başkahramanı da çarşı muhitinden olmamakla beraber, icra ettiği mesleğiyle öne çıkar. Kör Hafız; gözleri görmemesine rağmen, kuyulara gören bir adamdan daha ustaca iner, bu karanlık çukurlara düşen bilezik, yüzük gibi değerli eşyaları veya çocukları kolayca bulup çıkarır.

2. Konak ve mahalle muhiti

Mitat Enç'in kitabındaki ikinci önemli mekân, muhtemelen yazarın da ikamet ettiği, dedesine ait büyük bir konaktır. Kitaptaki; “Ahraz”, “Hacı Arap”, “Gelin Emine” ve “Hapoba” konak hayatının ve konak çevresindeki-lerin konu edildiği hikâyelerdir.

Yazarın “Ahraz” hikâyesinin başkahramanı Ahraz, “selamlığın en ilginç ve çekici kişisi”dir (Enç, 1977: 208). Konakta ahırla ilgilenir, hayvanları yemler, tumar eder ve temizliğini yapar. Kendisi gibi dilsiz olan Alnisakar'la çok iyi dosttur çünkü işaretlerle anlaşılır. Çocuklar onları seyretmeye bayılır. Ahraz; Ramazanlarda kendini dine verir, hayvanlar onun ahıra girdiğini hemen sezer, sevinçlerini belli ederler (Enç, 1977: 218).

Enç; bu hikâyesinde yaz aylarında konak ahalisinin bağa taşınmasını, üzüm hırsızlıklarını ve bağ evlerindeki

hayatı, canlı bir şekilde tasvir eder. Bu arada Fransız İşgali'ni, konaktakilerin şehirden kaçıp bir köye sığınışını, şehrin bombalanmasını, yiyecek sıkıntısını uzun uzun anlatır.

Kitapta konak hayatının konu edildiği bir başka hikâye, "Hacı Arap"tır (Enç, 1977: 242). Bu hikâyenin başkahramanı, konağın hizmetkârlarından "Selamlığın kahvecisi, bitişiğindeki mescidin müezzini daha da önemlisi evin vekilharci" (Enç, 1977: 243) Hacı Arap'tır. Evin alışverişlerini o yapar. Paraya düşkündür (Enç, 1977: 245), faizle borç verir; ezbere Yunus'tan nefesler, Aşık Ömer'den koşmalar, Karacaoğlan'dan maniler okur (Enç, 1977: 251). Hacı'nın konakta çekindiği kişilerden ilki Ahraz, ikincisi de yine selamlık cemaatinden Ekmekçi Hoca'dır (s. 254). Hikâyenin sonunda Hacı Arap ölür.

"Hapoba" (Enç, 1977: 278) konağa mensup, ancak konaktakilerin bağ bahçe işleriyle meşgul, masal anlatmasıyla meşhur, çocukların çok sevdiği bir kadının hikâyesidir. Enç'in anlattığına göre, yaz aylarında Bebirge'ye bağ evine gitmek yani "sahreye çıkmak" konak ahalisinin, özellikle çocukların en sevdiği şeydir. Hapoba, Bebirge'de bağ evinde oturan bir kadındır. Çocuklar; akşam olunca damda onun çevresini sarar, kendilerine masal anlatmasını isterler ve masal anlatırken uyuyakalırlar... Anlatıcı-çocuk, hikâyede o günleri ve Hapoba'yı özlemle anar.

"Gelin Emine" (Enç, 1977: 256), doğrudan konağa mensup bir kişiyi an-

latmaz. Hikâyenin kahramanı; Birinci Dünya Savaşı'nda kocasını kaybetmiş, çocuğuyla yalnız kalmış, konağın yakınındaki bir evi tamir ederek oturmaya başlamış, daha sonra konağa girmiş Emmun Hatundur. Emmun; süslüdür, evlenmeye çok isteklidir. Dört kez üst üste evlenir ancak tüm kocaları hayırsız, saldırgan veya ahlaksız çıkar. Anlatıcı-çocuk, bu hikâyede; konaktakilerin yakından tanıdığı Emmun'u, onun evliliklerini, kocalarıyla yaşadığı talihsiz olayları anlatır. Bu bağlamda yeri geldiğinde konaktaki kış hazırlıklarından, yağların sızdırılıp tenekelere doldurulmasından, peynirlerin basılmasından, salça yapılmasından uzun uzun bahseder (Enç, 1977: 259).

Söz konusu hikâyeler, konak hayatını ve konaktaki bazı simaları tasvir etmektedir. Enç, bunlarla beraber, konağa mensup olmayan ancak mahallede tanıdığı, şehrin dikkati çeken bazı simalarını da ele alır. Bunlardan, örneğin "Bir Malul ve Gazi" (Enç, 1977: 241), anlatıcının çocukluğunda tanıdığı bir Çanakkale gazisi olan Topal Ahmet'in kahramanlık hikâyesidir. "Kendini Arayan Adam"da (Enç, 1977: 360); köyden şehre göçmüş Mıstık Ağa'nın oğlu Hamo'nun okuma tutkusu, bu tutkuyla hukukçu olmak için birçok kitap okuması, kılık kıyafet ve günlük hayat bakımından değişmesi, bu değişim sonucunda yer yer gülünç durumlara düşmesi anlatılır. Hikâye; Cumhuriyet'in ilk yıllarında bir Anadolu şehrinde yaşanan sosyal değişimi, zaman zaman ironik bir dille anlatması itibarıyla da dikkat çekmektedir (Enç, 1977: 277-279).

“Asiye Teyzenin Evi” (Enç, 1977: 385); Cumhuriyet’in ilk döneminde, şehirde mahallede gelen büyük değişimi, şehrin hızla yıkılıp yerine yeni binaların dikilmesini, yeni kuşağın yıkma ısrarını konu edinmektedir. Hikâyenin başkahramanı, şehrin yerlilerinden yalnız bir kadın olan Asiye Teyze’dir. Şehrin yıkılıp yeni binaların dikilmesinden endişe duyar, evinin yıkılmasından korkar. Ancak oğulları Dünder ile Doktor Mahmut, eski evlerinin yıkılıp yerine yeni bir evin yapılmasında ısrar ederler. Sonuçta annelerini kandırıp hastaneye yatırır ve o sürede evin yıkılmasını sağlarlar. Evinin yıkıldığını öğrenen Asiye Teyze, fenalaşır ve kısa süre sonra ölür. Bu bakımdan “Asiye Teyzenin Evi”, bir şehrin yıkılışına yakılan bir ağıt gibidir.

3. Şehrin sıra dışı eğilimleri olan hastalıklı simaları

Uzun Çarşının Uluları’nda bunlardan başka; sıra dışı, özellikle cinsel sıkıntıları olan simaların konu edildiği hikâyeler vardır. Örneğin “Köse Hafız” (Enç, 1977: 84) bunlardan biridir. Yazar, bu hikâyesinde Çebiş İmam’ın cinsiyet problemi yaşayan Köse Hafız diye bilinen oğlunu, bu çocuğun cinsel sorunlarının yol açtığı asabîlikleri, içkiye alışmasını, kısrak ve aygırların birleşmelerini seyretmekten haz almısını anlatır. Hikâye; seferberlik yılları, Fransız İşgali sırasında yaşananlar, çete faaliyetleri hakkında bilgiler içermesi bakımından da önemlidir.

Kitaptaki “Kara Bey” (Enç, 1977: 315) de tıpkı “Köse Hafız” gibi şehirde

cinsel sorun yaşayan, bu sorun nedeniyle âdeta bir deli gibi görülen Ökkeş’i konu edinmektedir. Ökkeş, zengin bir ailenin oğludur. Babası Durdu ile annesi Şakire, oğullarını Nuri Beyin kızları Gülsüm ile evlendirirler. Delikanlı, zıfaf gecesi kilitlenip kalır ve bir daha iyileşemez. Hikâyede hamilelik ve kısraklıkla ilgili inanışlarla kadınların hamam sefalarının anlatıldığı bölümler (Enç, 1977: 320, 322) şehrin sosyal hayatını yansıtmaya bakımından dikkati çeker.

Uzun Çarşının Uluları’nda sıra dışı bir simanın anlatıldığı diğer hikâye, “Eşek Kasabı Ali Bayram”dır (Enç, 1977: 181). Bu hikâyenin başkahramanı; şehrin belalısı, ona buna sataşan, asabi, saldırgan, zorba ve deli bir kişi olan Ali Bayram’dır. Ona buna saldırdığı için sık sık dayak yer, bazen hapse atılır; eşek kesip derisini tabakhanede sattığı için şehirde “Eşek Kasabı” olarak tanınır.

Yazarın bunların dışında -söz konusu muhitlerin dışında- daha çok şehrin kenarında yaşayan, zenginlerin tarlalarını işleten çiftçileri, çiftçilerin hayat tarzını, aralarında yaşadıkları sorunları anlattığı “Bodur” (Enç, 1977: 148) adlı bir hikâyesi var. Hikâyede, Nurganali Hasan Çavuş’un birbirine zıt karakterdeki iki oğlu Bodur ve Gebeş tasvir ediliyor. Bunlardan Bodur, çok çalışkan ama her şeye boyun eğen sessiz bir delikanlı; Gebeş ise obur, şişman, tembel ama buyurgan biridir. Bodur, su meselesi nedeniyle Cafer adlı bir köylüyü öldürüp hapse düştükten sonra değişip sert ve inatçı

birine dönüşür. Enç, böylece şehrin tarımıyla geçinen zümresinin hayatından ve sorunlarından kesitler sunar.

Sonuç itibarıyla *Uzun Çarşının Uluları*; bir şehrin çarşı, konak ve mahalle çevresini, şehre yakın köy ve bağlardaki hayatı, bu çevrelerdeki insan tiplerini, mesela esnaf zümresini, bu zümrenin ticari ilişkilerini, konaktaki hayat tarzını, konağın hizmetkârlarını, şehrin sıra dışı simalarını, örneğin meczuplarını, cinsel ya da ruhsal sorunları olan uç tiplerini konu edinen hikâyelerden oluşmaktadır.

Eserde şehrin simaları dışında, özellikle Antep'in Birinci Dünya Savaşı ve Fransız İşgaline dair önemli

tarihi bilgileri vardır. Bunun yanı sıra Antep'teki birtakım inanışlar, gelenekler, yörenin yerel diline özgü deyişler ve hatta şehrin eğlence hayatı da hikâyelerde geniş yer tutar. Dolayısıyla eser şehir folkloru bakımından önemli bir kaynaktır. Enç'in bu hikâyelerini okuyanlar ayrıca Gaziantep'in Birinci Dünya Savaşı öncesinden Cumhuriyet'in ilk dönemine kadar yaşadığı sosyal değişimi de görebileceklerdir. Anlatıcı çocuk; şehirdeki bu değişime hiç de olumlu bakmaz, mazi-deki günleri özlemle anar...

Kaynak

ENÇ, Mitat (1977): *Uzun Çarşının Uluları*, İnkılâp ve Aka, İstanbul.

KİTABHÂNE-İ SÛDÎ'NİN HİKÂYE KÜLLİYATI

Ufuk AYKOL

Birinci Dünya Harbi'nin nihayete erdiği 1918 yılında 13 sayı olarak Kitabhâne-i Sûdî tarafından neşredilen *Hikâye Külliyyâtı*, edebiyat tarihimiz için oldukça kıymete haiz olmasına karşın henüz aydınlığa çıkarılmamış bir eserdir.¹ Nitekim pek çok meşhur yazarın hikâyeleri bu külliyyatın sayfaları arasında yer almıştır. En bilinen yazarlara örnek olarak da Mehmed Rauf, Ömer Seyfeddin, Yakub Kadri Karaosmanoğlu ve Halit Ziya Uşaklıgil verilebilir. Üstelik bu yazarların, şimdiye değin Latin harfli yayımlanan hikâye derlemelerinde

yer almamış bazı öykülerinin de bu külliyyât içerisinde yer aldığını belirtmek gerekir.

Kitabhâne-i Sûdî'nin *Hikâye Külliyyâtı*, harp sonrası dönemdeki Türk hikâyesinin dilini ve ruhunu aksettirmekteydi. Bununla birlikte harpten artık yorgun düşmüş halka, okura Süleyman Sûdî Efendi'nin ifadesiyle "en zarif eserleri, en mükemmel şekilde, en ucuz olarak" ulaştırma niyetindeydi.

Birinci sayının önsöz maiyetindeki yazısında Süleyman Sûdî Efendi,